

MUISTIO / 5. maaliskuuta 2014

Naisiin kohdistuva väkivalta:

EU:n laajuinen tutkimus

1. Miksi tutkimus naisiin kohdistuvasta väkivallasta tehtiin?

Vaikka naisiin kohdistuvalla väkivallalla on huomattava vaikutus, ongelman laajuutta ja luonnetta hämärtävä tiedonpuute hankaloittaa monien EU:n jäsenvaltioiden päätöksentekijöiden ja muiden asian parissa työskentelevien toimia. Koska useimmat naiset eivät ilmoita heihin kohdistuneesta väkivallasta, naisiin kohdistuvaa väkivaltaa koskevat toimintalinjat ja käytännön toimenpiteet eivät aina perustu kattavaan näyttöön.

Viime vuosina eri tahoilta on toistuvasti pyydetty kattavia tietoja naisiin kohdistuvasta väkivallasta. Näitä pyyntöjä ovat esittäneet muun muassa monet Euroopan unionin neuvoston puheenjohtajavaltiot, seurantaelimet, kuten YK:n naisten syrjinnän poistamista koskeva komitea, ja Euroopan neuvosto.

FRA:n EU:n laajuinen tutkimus vastaa Euroopan parlamentin naisiin kohdistuvaa väkivaltaa koskevaan tietopyyntöön, jonka EU:n neuvosto toisti päätelmissään naisiin kohdistuvan väkivallan poistamisesta Euroopan unionissa.

2. Miten tutkimus tehtiin?

FRA:n tutkimus naisiin kohdistuvasta väkivallasta perustuu 42 000 naisen henkilökohtaisiin haastatteluihin, ja se on maailman kattavin tutkimus naisten väkivaltakokemuksista.

- Tutkimuksessa haastateltiin 18–74-vuotiaita naisia, jotka asuvat EU:ssa ja puhuvat vähintään yhtä asuinmaansa virallista kieltä. Naispuoliset haastattelijat tekivät haastattelut henkilökohtaisesti haastateltavien kotona. Haastattelut perustuivat kaikissa jäsenvaltioissa samaan haastattelulomakkeeseen, ja ne tehtiin vuoden 2012 maalisi- ja syyskuun välisenä aikana.
- Kaikki vastaajat valittiin satunnaisesti, ja tutkimustulokset ovat edustavia sekä EU:n tasolla että kansallisella tasolla.

3. Miten FRA:n tutkimus eroaa muista tutkimuksista naisiin kohdistuvasta väkivallasta?

Ennen FRA:n tutkimusta naisiin kohdistuvasta väkivallasta ei ollut saatavissa vertailukelpoisia tietoja EU:n tasolla. Monissa Euroopan maissa on tehty 1990-luvun puolivälistä lähtien tutkimuksia, joissa käsitellään naisiin kohdistuvaa väkivaltaa, mutta näiden tutkimusten tulokset eivät ole vertailukelpoisia, esimerkiksi siksi, että

- kyseisten tutkimusten kohde vaihtelee perheväkivallasta ja parisuhdeväkivallasta muihin naisiin kohdistuvan väkivallan muotoihin, ja jotkin käsitteet, esimerkiksi perheväkivalta, on määritelty eri tavalla eri maissa;
- otanta- ja haastattelumenetelmät ovat olleet keskenään erilaisia (esim. puhelinhaastatteluja tai käyntihaastatteluja tai itse täytettäviä kyselylomakkeita);
- tutkimukset on tehty eri aikoina, minkä vuoksi on vaikeaa arvioida, onko maiden välillä todellisia eroja vai johtuvatko erot ajan myötä tapahtuneesta kehityksestä;
- tehdyt kysymykset ovat erilaisia eri tutkimuksissa, minkä vuoksi tuloksia on vaikea vertailla suoraan.

4. Mitä tutkimuksessa kysyttiin?

Tutkimuksessa naisilta kysyttiin heidän kokemuksistaan fyysisestä, seksuaalisesta ja henkisestä väkivallasta, mukaan lukien perheväkivalta, 15 ikävuodesta alkaen ja haastattelua edeltäneiden 12 kuukauden aikana. Kysymyksiä esitettiin myös vainoamisesta ja seksuaalisesta häirinnästä sekä uuden teknologien asemasta naisten hyväksikäyttökokemuksissa. Tutkimuksessa kysyttiin lisäksi vastaajien lapsuudessaan kokemasta väkivallasta.

5. Miten yleistä naisiin kohdistuva fyysinen ja seksuaalinen väkivalta on?

- 33 prosenttia naisista on kokenut fyysistä ja/tai seksuaalista väkivaltaa 15 vuotta täytettyään, ja 5 prosenttia on raiskattu 15 ikävuotensa jälkeen.
- Kaikista naisista, joilla on kumppani (nykyinen tai entinen), 22 prosenttia on kokenut fyysistä ja/tai seksuaalista parisuhdeväkivaltaa 15 vuotta täytettyään.
- 20 prosenttia on kokenut jonkun muun kuin kumppaninsa tekemää fyysistä väkivaltaa 15 vuotta täytettyään.
- Vain 33 prosenttia parisuhdeväkivallan ja 26 prosenttia muun väkivallan kuin parisuhdeväkivallan uhreista otti yhteyttä joko poliisiin tai johonkin järjestöön (kuten uhrien tukeen) vakavimman väkivaltatapahtuman jälkeen.

6. Mitkä ovat fyysisen ja seksuaalisen väkivallan seuraukset?

- Tutkimus osoittaa, että fyysisen ja seksuaalisen väkivallan emotionaaliset ja psyykkiset seuraukset voivat kestää pitkään ja juurtua syvään.
- 21 prosenttia seksuaalisen väkivallan uhreista kärsi tapahtuman jälkeen paniikkihäiriöistä.
- 35 prosenttia masentui seksuaalisen väkivallan seurauksena.
- 43 prosentilla oli tapauksen vuoksi vaikeuksia myöhemmissä suhteissa.

7. Miten suuri ongelma vainoaminen ('stalking') on?

- 18 prosenttia naisista EU:n 28 jäsenvaltiossa on kokenut vainoamista 15 vuotta täytettyään.
- 5 prosenttia naisista on kokenut vainoamista haastattelua edeltäneiden 12 kuukauden aikana. Tämä tarkoittaa, että yhdeksän miljoonaa naista EU:n 28 jäsenvaltiossa on kokenut vainoamista 12 edellisen kuukauden aikana.
- Kaikista vainoamisen uhрина olleista naisista viidesosa (21 prosenttia) on kokenut yli kaksi vuotta kestänyttä vainoamista.
- 23 prosenttia vainoamisen uhreista sanoi tutkimuksessa, että heidän oli pitänyt vaihtaa sähköpostiosoitettaan tai puhelinnumeroaan vainoamisen vakavimman muodon torjumiseksi.

8. Miten moni nainen on kärsinyt seksuaalisesta häirinnästä?

- 55 prosenttia naisista on kokenut seksuaalista häirintää jossakin muodossa, esimerkiksi ei-toivottuna kosketteluna, halailuna tai suuteluna 15 vuotta täytettyään.
- 32 prosenttia kaikista seksuaalisen häirinnän uhreista sanoi, että tekijä oli esimies, työtoveri tai asiakas.
- 75 prosenttia korkeaa koulutusta vaativissa ammateissa tai johtotehtävissä olevista naisista on kokenut seksuaalista häirintää elämänsä aikana.

9. Miten moni nainen on kärsinyt verkkohäirinnästä?

- 11 prosenttia on kokenut epäasiallista lähentelyä sosiaalisessa mediassa tai heille on lähetetty loukkaavia, selkeästi seksuaalisia sähköposteja tai tekstiviestejä.
- 20 prosenttia nuorista naisista (18–29-vuotiaat) on kokenut verkkohäirintää.

10. Mitkä ovat naisten kokemukset väkivallasta lapsuudessa?

- 12 prosenttia naisista sanoi, että he olivat kokeneet jonkin tyyppistä aikuisen tekemää seksuaalista hyväksikäyttöä tai lähentelyä ennen 15 ikävuottaan, mikä vastaa 21 miljoonaa naista Euroopan unionissa.
- 97 prosenttia seksuaalista väkivaltaa lapsuudessaan kokeneista naisista sanoi, että tekijä oli miespuolinen.

11. Ilmoittavatko naiset väkivalta- tai häirintätapauksista?

- 67 prosenttia ei ilmoittanut parisuhdeväkivallan vakavimmasta tapauksesta poliisille tai muulle organisaatiolle.
- 74 prosenttia vainoamisen uhreista sanoi, että vakavinta tapausta ei koskaan tullut poliisin tietoon.

12. Miten maakohtaisten tulosten erot voidaan selittää?

Naisten näkemys siitä, onko naisiin kohdistuva väkivalta yleistä heidän maassaan, liittyy tiiviisti heidän omiin kokemuksiinsa perheväkivallasta ja muusta väkivallasta. Asiaan vaikuttaa lisäksi se, tuntevatko he muita naisia, jotka ovat väkivallan uhreja, ja ovatko he tietoisia naisiin kohdistuvaa väkivaltaa käsittelevistä kampanjoista. Näiden tekijöiden välinen vuorovaikutus on otettava huomioon, kun tietoja tulkitaan ja kun laaditaan toimenpiteitä naisiin kohdistuvaa väkivaltaa koskevan tietoisuuden lisäämiseksi eri ympäristöissä.

FRA:n raportissa ilmoitettua vaihtelua väkivallan yleisyydessä maiden välillä on tarkasteltava suhteessa moniin tekijöihin. On pantava merkille, että myös Maailman terveysjärjestön kymmenen maata kattavassa tutkimuksessa havaittiin suuria eroja naisiin kohdistuvan perheväkivallan tasossa eri maissa. FRA esittää naisiin kohdistuvan väkivallan esiintymistasossa maiden välillä havaituille eroille viisi mahdollista selitysmallia, joista kukin tulee ottaa huomioon tuloksia luettaessa:

- 1)** Miten hyväksyttävää kulttuurissa on puhua muille ihmisille, myös tutkimushaastattelijoille, naisiin kohdistuvan väkivallan kokemuksista.
- 2)** Mitä tasa-arvoisempia sukupuolet ovat, sitä suurempi osa naisiin kohdistuvasta väkivallasta saattaa paljastua, koska naisiin kohdistuvan väkivallan tapauksia todennäköisesti käsitellään avoimemmin ja kyseenalaistetaan muita tasa-arvoisemmissa yhteiskunnissa.
- 3)** Naisten altistumista väkivallan riskitekijöille voidaan tutkia jäsenvaltioiden tasolla suhteessa tekijöihin, jotka saattavat lisätä altistumista väkivallalle, esimerkiksi työllisyysmallit (työskentely kodin ulkopuolella) sekä sosiaalistumisen ja elämäntyylin mallit (ulkona tai treffeillä käyminen).
- 4)** Maiden väliset erot yleisessä väkivaltarikosten tasossa. Tätä on tarkasteltava naisiin kohdistuvaa väkivaltaa koskevien tulosten ohella. Esimerkiksi maan korkeampaan kaupungistumistasoon liittyy yleisesti korkeampi rikollisuusaste.
- 5)** Koska on näyttöä – myös FRA:n tutkimuksessa – väkivallantekijöiden juomatapojen ja naisten perheväkivaltakokemusten välisestä yhteydestä, jäsenvaltioiden erilaiset juomatavat voivat auttaa selittämään tiettyjä puolia naisiin kohdistuvassa väkivallassa.

13. Ovatko FRA:n tutkimuksen tulokset samansuuntaisia muiden naisiin kohdistuvaa väkivaltaa koskevien tutkimusten tulosten kanssa?

FRA:n tutkimustulokset ovat yleensä ottaen yhdenmukaisia naisiin kohdistuvaa väkivaltaa koskevien kansallisten tutkimusten kanssa. Esimerkiksi 10 000 naista kattavassa tutkimuksessa Saksassa havaittiin, että 37 prosenttia kaikista haastatelluista naisista on kokenut vähintään yhden fyysisen päällekkarkauksen tai väkivallalla uhkaamisen kumppanin tai jonkun muun taholta täytettyään 16 vuotta. Englannissa ja Walesissa 5 991 naista kattava tutkimus osoitti, että 18 prosenttia naisista oli kokenut jotakin vainoamisen muotoa 16 vuotta täytettyään, kun taas FRA:n tutkimuksessa havaittiin, että 19 prosenttia naisista Yhdistyneessä kuningaskunnassa oli joutunut vainoamisen uhriksi 15 vuotta täytettyään.

14. Mitä tilanteen parantamiseksi voi tehdä?

- Naisia käytetään hyväksi työssä, kotona, julkisilla paikoilla ja verkossa. Koska useimmat vastaajat ajattelevat, että naisiin kohdistuva väkivalta on yleistä heidän maassaan, EU:n ja kansallisten viranomaisten on tarkistettava naisiin kohdistuvan väkivallan vastaisia toimenpiteitä, jotta naisiin kohdistuvan väkivallan kaikkiin muotoihin voitaisiin puuttua riippumatta siitä, missä se tapahtuu. Naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta tehdyn Istanbulin yleissopimuksen ratifiointi ja kansallisten lakien mukauttaminen siihen, sekä EU:n uhridirektiivin täysimääräinen täytäntöönpano olisivat tämän osalta merkittäviä edistysaskelia.
- Poliisia, terveydenhuollon ammattilaisia, työnantajia ja erikoistuneita uhrien tukipalveluja on koulutettava ja niille on annettava riittävät resurssit sekä tarvittavat valtuudet uhrien tavoittamiseksi. Näin voitaisiin varmistaa, että kaikki naisiin (ja tyttöihin) kohdistuvan väkivallan muodot eri tilanteissa voidaan havaita, tilastoida ja niiden perusteella voidaan ryhtyä toimenpiteisiin.
- Naisten (ja miesten) tietämystä naisiin kohdistuvasta väkivallasta on lisättävä. Tämän tiedotuksen olisi perustuttava yksityiskohtaiseen tietoon, jotta voidaan varmistaa, että viesti on suunnattu oikealle yleisölle. Tämä voi auttaa lisäämään väkivallasta ilmoittamista viranomaisille ja uhrien tukipalveluille.
- Vainoamista koskevien kansallisten lakien on palveltava kattavasti uhrien tarpeita.
- Internet-palveluntarjoajien ja sosiaalisen median pitäisi aktiivisesti auttaa verkkovainoamisen ja -häirinnän uhreja ilmoittamaan hyväksikäytöstä ja toteuttaa toimia joilla vähennetään ei-toivottua käytöstä verkossa.
- Jäsenvaltioiden pitäisi ottaa oppia muissa maissa jo hyväksytyistä lupaavista käytännöistä, joilla käsitellään ja torjutaan tehokkaasti naisiin kohdistuvaa väkivaltaa.

15. Miten FRA seuraa tutkimuksen tuloksia?

FRA edistää tutkimuksen tulosten käyttöä toimintalinjojen muuttamiseksi. Tähän pyritään yhdessä muiden elinten kanssa, kuten Euroopan komission, Euroopan parlamentin, Euroopan neuvoston ja Euroopan tasa-arvoinstituutin (EIGE) kanssa. FRA tekee myös tiivistä yhteistyötä jäsenvaltioiden ja kansalaisjärjestöjen kanssa.

Tietoa FRA:n sukupuolirikosten liittyvästä työstä ja teemaan liittyviä julkaisuja on saatavissa sivustolla <http://fra.europa.eu/en/theme/gender> ja [naisiin kohdistuvaa väkivaltaa koskevassa lehdistöpaketissa](#).

Lisätietoja: [FRA Media Team](#)

Sähköposti: media@fra.europa.eu / Puh. +43 1 58030-642